

בלתי לדי לבדו!

סיפורי מופת על מחזות נשגבים של דקות עילאית בתורה וביראה טהורה, כפי שנואו במחיצתו של איש האלוקים הגאון הגדול רבי שריה דבליצקי זצוק"ל - כפי שסופרו השבוע במהלך השבעה במיוחד לבטאן עולם התורה 'הפלס' מפי בנו יחידו וחביבו יבלחט"א הגאון רבי דוד דבליצקי שליט"א

■ מאת י. שכטר

העולם היהודי שרוי באבל כבד על סילוקן של צדיק וקדוש, הגאון הגדול רבי שריה דבליצקי זצוק"ל, מרא דהוראה ועמוד צלותהן דירשאל, שהאיר את שמי היהדות התורנית למעלה מתשי עים שנים, כולם שוים בבקוש וחיפוש תמידי אחר האמת לאמתה של תורה, מתוך דקדק המצוות באופן עצום ומבחייל כאחד מחסידי קמאי דקמאי.

כאן, בפתח הבית בו ישב הגאון הצדיק זצוק"ל במשך למעלה משישים שנים ולא נתן תנומה לעפע-פיו בימים ובלילות, בייגיעה עצומה ונוראה בשקידת התורה, במחשבה, בדיבור ובמעשה, סובבים כעת עשרות תלמידים כבנים בלב נשבר אבלים ושפופים על הארז הגדול שעלה ליישיב על מעלה והותיר אחור דורות של תלמידים מבקשים ומצווים בכל קצויו ארץ, יתומים מבלי כל, ממאנים להנחם כי אין להם מנחם.

הגענו בעיצומם של ימי השבעה ללקוט פיזורים זעירים ממסכת חיים עשירה ומסועפת, מסכת חיים של גאון התורה והיראה אשר כל ימיו עסק בעליה אחר עליה בעסק התורה, עומק אחר עומק בדיקות נוראה בתורה ובמצוותיה, מפי בנו יחידו וחביבו יבלחט"א הגאון רבי דוד דבליצקי שליט"א ועמו בני המשפחה וגדולי התלמידים.

"כל דיבור ודיבור של אבא הכי"מ היה יקר ומחר שב לאין ערוך; הוא היה מחשב חשבונות מה משר מעות המילה שיצאת מפיו, לדרגמה הוא היה נזהר מאד שלא יהיה לשון של נדר. כאשר הוא ביקש לקחת משהו, היה לישנו: 'תקח בלי נדר'... הוא פחד שהיה נו לא נקח את הדברים וממילא יחולל דברור. כל היה דרוך כל הזמן במשורר שנמצא במאבק על חייו, לייקר כל מילה ומילה", כך מבטא במילים קצרות הגאון רבי דוד שליט"א את גדולתו של הארז הגדול זצוק"ל.

דקדק ההלכה

בכל קצויו תבל נודעה יראתו וחרדתו המבחייל של אבא זצוק"ל על דקדק ההלכה ושמירה מעולה על כל תנ ותנ מרבי רבולתו הראשונים והאחרונים על כל פרטיהם ודקדוקיהם, הגיותיהם ונגינותיהם ככלל, היה הכולל בין הצורה שאבא זצוק"ל הכי"מ ענה לאנשים, להם היה עונה ופוסק את ההלכה הפ"סוקה, אך לעצמו היה במחשבתו את כל הדעות והשיטות המחמירות ביותר לצאת בהן ידי חובה. אמנם בדברים מסוימים הוא היה דוחה שיטות מסוימות ונוהג כפי ההלכה הפסוקה.

הקפדתו בליבשת תפילין במשך היום ידועה. ששה זוגות תפילין היו בשמורשו. שני זוגות לשיטת רש"י. תפילין רש"י הנהוג בכל מקום לשיטת הט"ז, ותפילין רש"י לשיטת הרמב"ם, זוג תפילין לשיטת רבינו תם, זוג תפילין כשיטת רש"י שמושא רבא אותם היה לובש בתפילת מנחה.

מלבד זאת היו לעוד 2 זוגות תפילין קטנות, אשר מלכתחילה חתם הוא לבש במשך היום, אך בתקר פות האחרונות אותם במחשבתו של מצב בריאותו, ובשל כך פסק ללבוש את התפילין הללו במהלך כל שעות היום.

יש לציין כי לבישת התפילין המרכזית אצלו הייתה כשיטת רש"י ליעת הרמב"ם. ראו את זה בבית החולים בתורשים האחרונים כאשר ביקש בדיוקא את התפילין הללו של רש"י רמב"ם. ככלל, בתפילת שחרית היה מניח את תפילין רש"י רמב"ם, כאשר את רבינו תם היה מוריד ביוזמתו כי שלא להפסיד את לבישת תפילין רש"י. בראש חודש היה מחזיר את התפילין מיד לאחר תפילת מוסף.

הנהגתו בשבת קודש קרשים הייתה מופלאה ומרוממת. הוא היה שרוי בעולמות טמירים ונעלים וכל כילו אומר אושר ושמחה עילאית. הנהגות קדר שות רבות נהג על עצמו בשבת קודש. כאשר היה מגיע לביתו, לא היה דופק בלחץ מחשש להשמעת קול בשבת, אלא היה עושה קול בפיו ומרמו ליושבי

הבית כי הוא ממתיך מחזק לדלת.

דקדוק ההלכה התבטא גם בכוננת המצוות. כידוע נזהר אבא הכי"מ בכל מצווה לכוון ולומר בפה מלא "לשם מצווה", כדי לא לעשות את הדברים מלומדה. כאשר אמא ע"ה נפטרה בשנת תשנ"ד והיה שרוי בצער ויוגן גדול, ברנע הכי קשה של ההלוויה בעת כיסוי הקבר בעפר, קרא לי אבא זצ"ל ואמר לו לכסות בעפר, "אך אל תשחך לכוון לשם מצוות קבורה..." זה מה שעמד לו בראש באותם רגעים נוראים.

"יום תדעה" במשך כל היום

הרב הגאון רבי יצחק ברנעמפן שליט"א, אשר זכה ליצוק מים על ידי רבינו זצ"ל ואף להציאו מדי שנה בתקיעות בראש השנה עד השנה האחרונה, מוסיף במעשה נורא הממחיש את יראתו השלמה ודבקותו העצומה של הגאון הצדיק זצוק"ל במצוות ואהבת ד': כאשר דברתי איתו על כך שמחזיר פעמים רבות את תקיעות השופר שוב ושוב, הוא אמר לי בזה שני הסברים. פעמים רבות אמר שכמו שבאתרוג נהגו ישראל להוריד ולתפוש אחר אתרוג מהודר, אזי גם בתקיעת שופר, על אף שהתקיעה כשרה אך צריך שתהיה גם מ'מהודרת'.

אולם פעם ביאר לי את הדברים בנוסח אחר: ראיתי אצל גדולי ירושלים שהצורה של תקיעת שופר צריכה להיות כך שהתקיעות יארכו זמן... זה לא שייך שהתקיעות יגמרו רגע אחד לאחר שיתד חילו, עוד לפני שהתחלת את התקיעות אתה כבר בסוף... הרי היום הוא יום תדעה, ממילא תקיעת שופר זה מ'עמד' שראוי לקחת זמן.

והוסיף רבינו זצ"ל כי אולי הסיבה בגינה החמיר מהגדולי דסקיך כל כך לשמוע תקיעת שופר כמה פעמים, לא מכיוון שחשש שלא יצא ידי חובתו, הוא פשוט רצה כל היום לעסוק בתקיעת שופר, "יום תדעה".

יצדיק כי במוצאי יום הכיפורים לאחר תפילת נעילה היו רואים אותו בשמחה עילאית ועצומה, וכמעט פצח בריקוד מורנין בהתלהבות גדולה, אך לאחד ממקורביו שהתבטא בפניו בשנה האחרונה על שמחתו שהיום עבר בלילות, הבהוט: צריכים להתחיל להתכונן לימים הנוראים של שנה הבאה... במוצאי ראש השנה הוא פנה לאחד ממקורביו באומרו: יהיה ניתוח קשה מאוד. לפליאת בן שיחו ששאל בדאגה האם רבינו עבר ניתוח, הוא ביאר את דבריו: עברנו כעת ניתוח מסוכן וקשה של כליות ולב, הקב"ה ניתח אותנו, זה פחד פחדים.

חדרות בממונות

אם בכל דקדוק ההלכה, היה רבי שריה זצוק"ל חד ברדא, אזי בענייני ממונות הייתה חזירתו כפולה ומכופלת, בדרגות נשגבות. הוא היה נזהר באבק וריבית בדקיות עצומה, גם כאשר עבר על מסמכים וחוזי שכירות נזהר בזה ופחד ממש לעבור בחשש רחוק ורחוק על איסור ריבית. על אף שהיה בכך בכל חדרי תורה, בענוותנותו שלח פעמים אברכים

הכנת הטוב לטייס איטלקי...

פעם התבטא אבא הכי"מ בלשון מליצה כי הוא חב את חייו לטייס איטלקי ימ"ש, מאחר וכאשר האיטלקים, שהיו בני ברית של הגר"מנים ימ"ש, הפציצו במלחמת העולם השנייה את תל אביב, החליט אביו ז"ל באותם ימים לעבור לדידה נוספת שהייתה ברשותו בכשר נח רחביה בירושלים ע"ה."

כן התגלגל הדבר שבעדו הצעיר רבי שריה דבק בגאונות וצדיקת ירושלים של מעלה בש"כנות שערי חסד והסביבה, וכי לולא זאת מי יודע כיצד היה יכול להתמודד מול הניסיונות הקשים והקלקלים הגדולים שהיו בלבו אבא.

לשאל בהלכות חמורות אלו את יבלחט"א הגאון הגדול רבי אשר הכון דישש שליט"א, אשר ידיו רב לו במקצועות אלו.

כמו כן פעל במשך השנים בקרב הרבנים של הרה"ר, שיתקנו את נוסחאות ה'הדתר עסקא' אצל הבנקים, בנוסחאות אותן חידש ובהערות רבות שהיו לו על הנוסחאות הישנות, ואכן, דבריו פעלו ופרטים רבים תוקנו לשביעות רצונו.

"על אבא ניתן לקרוא את הפסוק 'הולך תמים ופועל צדיק', זו הייתה מהותו וזו הייתה חזיונותו כל ימי חייו משנות עולמו עד אחרית ימיו", אומר הגאון רבי דוד שליט"א.

בימים אלו ממש הוא היה צריך לקבל ביטוח סעודי, ולשם קבלת הביטוח נשלח נציג בכדי שיבי"דק את מצבו של המבוטח אם הוא אכן זקוק לסיוע סעודי.

אחד מבני הבית הציע שניתן במרכז החדר את כסא הגלגלים של הרב ואת מכשיר התמך, כדי שייכנס הבורק וישוכנע שמדובר כאן במקרה סיעור די. כאשר אבא הכי"מ שמע על הרעיון מיד ביטל את הדברים ואסר לעשות כן.

לאחר שהגיע נציג הביטוח ובדק את הדברים ואישר את הביטוח המדובר, לפתע הודיע אבא כי הוא אינו מסכים לקחת את הסיוע מאחר ואינו בטוח במאות האחרונים שהוא ראוי לקבל את התמיכה הזו... מעשה נוסף שאירע לפני כשנה, אבא הכי"מ קיבל זיכוי ממס הכנסה בסך של כאלפיים שקל, והוא חשש כי חלה טעות בחישובים של רשויות המס, וכי היזכוי נעשה בטעות. הוא ביקש ממני לטפל בזה, הלכתי לרואה חשבון, וביקשתי ממנו מאחר ואבא חושב שזה זיכוי כפול - שירדוק את הנזש, אך נע"נית כי עלי לעזוב את העיסוק בעניין, מאחר ואם בר"שירות המס לא חושבים שזה טעות ושלוש את היזכוי אז לא צריך לעשות דבר.

כאשר אמרתי את הדברים לאבא, השיב לי: אני כבר אטפל בעניין בכוחות עצמי. ואכן הוא התיישב וכתב מכתב מפורט לכבוד טם הכנסה, עם התאריכים המדויקים... למעשה בסופו של דבר התברר כי הוא טעה בחישוב שלו והיזכוי נעשה בצדק, אך חזרתו שלו הייתה עצומה שלא לגעת בכסף שאינו שייך לו. ובאותו עניין הגיע אליז פעם יהודי וביקש ברה על תביעה שקיבל מביתו לאומי לאחר שהערים על הביטוח הלאומי, אך אבא זצ"ל לא רצה לברכו, בטענה: מרדע הערמת בענייני ממונות ? !

"לשון, לא ומאמין"...

חזירתו של רבינו זצ"ל בדיבורו עם הבריות הייתה נוראה, עד שיכל להעיד על עצמו כי במשך למעלה משבעים שנה לא שמע ודיבר לשון הרע על יהודי באשר הוא. נכדו הרה"א רבי חיים מרדכי דב"ל צדיק שליט"א מספר כי נעשה זצוק"ל העיד בפניו כי משנת תש"ה הוא שמר פיו ולשונו בחותם בתוך חותם, בחיותו בן ח"י שנים. כאשר חשש שמישהו ידבר ליד לשון הרע, היה שגור על לשונו: "לשון, לא מאמין... לשון, לא מאמין"...

חשוב להדגיש כי רבינו זצוק"ל היה מעורה עם הבריות וידוע כל פרט כמה שקורב בענייני הכלל והפרט, ואם כן כיצד הגיע לשוחח על נושאים אישיים ובענייני הכלל, אשר לעיתים קרובות ניתן להגיע בהם לאבק לשון הרע וכדומה.

אלם תלמידיו ובני משפחתו של הגאון הצדיק זצ"ל ידעו כי בסביבתו ישנה 'שפה' מיוחדת לדרב, בתנועות מיוחדות ובשיטות ייחודיות בשביל לדעת דברים. שיתות רבות ופרטים רבים שעלו בשיחה עמו היו ברמזיות ובתנועות ידיים, וכך הייתה דרכו של השומע הגדול לדעת ולרדת לנבכי הפרטים, מבלי לקבל או להיכשל לחילה באיסור לשון הרע.

שקיעת בלימוד

לפני למעלה מעשר שנים הדפיס הגאון זצ"ל את הספר 'צבי לצדיק' של רבי הירש מיכל שפירא זצ"ל

מגדולי ירושלים של מעלה, בסוף הספר הדפיס קר'נטרס 'שרי' מעיר' לחיזוק שקידת התורה ואהבתה. ברבריו מבאר כיצד לקיים 'שירותי ד' לנגד תמיד' כל העת בדבקות השם יתברך, ואמר כי הדך לזה על ידי שקיעות בלימוד ללא הפסק, גם בזמנים של ימים שאינו לומד בהם, ישתדל לחשוב ולהיות שקיע בלימוד, כך מקיימים 'שירותי'.

מספר נכדו שליט"א: לאחר שראיתי את דברי החיזוק הללו הבנתי כי נאים הדברים למי שאמנם הוא עצמו שרוי בדרגות הגבוהות הללו של שקיעות בלימוד אף בזמנים של אוכל והליכה בדרך וכדומה. יום אחד אף רמזתי לו על כך והיה נראה כי יש לו קורת רוח מהדברים.

כאשר החברותא בשבת קודש התעתד להגיע, היה רבי שריה זצ"ל משאיר את דלת הבית פתוחה כדי שיוכל להכנס ישרות, פעמים ארע שהחברותא הגיע והיה צריך להמתין לצדו במשך דקות ארוכות עד שיריש את עיניו מהגמרא, והיו אלו מעשים שבכל יום, המלמדים על שקיעותו העצומה.

דווקא בשנים האחרונות היה ניתן לראות את דרגתו הגבוהה בין השיתין. בתקופה האחרונה הזכיר את דברי המשנה "היו כל מעשיך לשם שמים", ואמר כי לקיים את דברי המשנה כפשוטו זו מלאכה קשה ביותר, אך ניתן להתחיל לכוון לשם שמים בכל מלאכה במשך שעה ביום וכך להתקדם ולהתקדם, עד שמגיעים לדרגה הגבוהה הזו.

ואכן, בני הבית והתלמידים ראו באורח קבע בכל הליכותיו של רבינו זצוק"ל כי בכל רגע נתון מוחזר בשרעפי קודש בשקיעות עצומה בתורה בהלכה, במחשבה ובמעשה.

בשנים האחרונות הייתה לי קביעות עמו בכל מוצאי שבת קודש, והיה נוהג לנוח קמעה ותוך כדי נמנום דה ממשך לענות תשובות לשאלותי. בריש"י מות שנותרו בידי מאתים ימים, ניתן למצוא: תשובה פלומית מתוך שני משל, ותשובה זו כמעט מתוך שינה. כמובן שלאחר זמן קצר כבר היה מתעורר כה רגלו לתיקון חצות כמר לילה.

בשבעים האחרונים התבטא בצער לאחד ממקורביו כי קשה עליו לבטא את מילות התפילה, אולם התנחם בכך שבכוחו לחשוב בלימוד, שאלו התלמיד כמה עסוק עשיתי, ענה רבינו זצ"ל: ירוש"למי סוכה... וכך היה נראה כל העת עד אחרית ימיו כדרכו כל חייו שהיה שקוע בשרעפי בכל רגע ורגע.

מיצר בצרתו של ישראל

נדאמים וקשיים היו סובבים בביתו באורח קבע, והוא קיבלם במאור פנים ובחביבות יחירה. סבסלנות אין קץ היה מאזין לצרותיהם ומשגותיהם, ומקרבם לליבו הגדול, עד שהעלה חיוך על שפתיים.

רבינו זצ"ל היה תל תלפיות שידד הייתה פשוטה לכל מר נפש וקירב באהבה גדולה כל יהודי באשר הוא. מיצר בצרתו של ישראל ומשתתף בכל ליבו בצערו של כל יהודי, בתקופה בה התרחשו פיגועים ביושבי ארץ ישראל, ראו אותו יושב ובוכה על שמועה לא טובה שהגיע אליו.

במשך שנים רבות ניהל קופת צדקה, על ידי נדיביו עם שהביאו לו כספי צדקה בכדי לחלקם לעניים, והיו באים אנשים רבים בכדי לבקש תרומות לצרכים אישיים ולמוסדות תורה וחינוך. גם בתקופות בהן היה מאד תשוש ולא היה בכוחו לקבל אנשים לביתו, אך כאשר היה מודבר למען הקופה - התאמץ ביותר וביקש להכניס.

בתקופה בה עברו ציבור בני התורה רדיפות צונות ומשונות, הגיע פעם לאוזניו של רבי שריה זצוק"ל אודות מקרה של אברך שעבר התנכלות מממשלת ואף דנכנו להוציא מביטו. רבינו זצוק"ל אשר כלל לא הכיר את אותו אברך, שמע את פרטי המקרה בדרך מסרימת ומיד ביקש מאחד ממקורביו שישעי אותו למודיעין עילית, שם מתגורר הבעלים של הדירה שהיו יהודי חשול.

אותו אדם התפלא לראות בפתח ביתו את הגאון

שחרית, כשהוא אומר לנאמן ביתו הרה"ג רבי חזקיהו פרצבורין שליט"א: "צריך לחטוף", וכך הצילה להר תפל לבד עד לאחר קריאת שמע, ולאחמ"כ ביקש מהרב פרצבורין שליט"א שירציא אותו בתפילה. יצחק כי כבר ביום שני בשבוע שעבר, זכה לסיים את קריאת הש"שמן בקרא' של פרשת "מטות-מסעי".

כך היה בתפילת מערים האחרונה לחייו, בליל שבת קודש שעות ספורות קודם שהשיב את נשמתו הטהורה ליצורה, התקיים מניין בביתו כאשר תלמידו שליט"א הוציא אותו בתפילת שמונה עשרה, והקפיד לעשות את הכריעות והשתחויות במהלך התפילה, אך כבר לא היה ביכולתו לפסוע וביקש שידו את הכסא עליו ישב כשיעור הפסיעות שלו. אולם את קריאת שמע הקפיד לומר במתנות ובקדוק כדוֹ גלו בקושע עצום, מאחר שלדעת הגר"א אי אפשר להוציא ידי חובה בקריאת שמע.

עד רגעיו האחרונים הכין עצמו כל העת למעבר לעולם האמת, ברגעיו האחרונים אמר "נשמת" וכך יצאה נשמתו בטהרה, כאשר פיו ממלמל את פסוק הנשמת וראשו נשמת על הכיסא, ולצידו שהיה נכדו חביבו הרה"ג רבי צלאל שליט"א.

במאמר זה לא נגענו אף לא מעט מזער מגדלותו העצומה ומזמוריו הענקית של גאון ישראל הגאון הגדול זצוק"ל מנחיל ההלכה הצנועה לבית ישראל, אשר האיר את שמי היהדות התורנית ועולם ההלכה במשך למעלה מתשעים שנה.

מעשים מבהילים רבים מסופרים כאן על ידי בנו יחיד שליט"א ועל ידי המוני המנחמים שפוקדים את הבית הגדול וממאנים להינתנם, אך מקוצר דירעה והזמן נאלצים אנו להותיר אותם להזדמנות אחרת. רוב תודות לנסדו חביבו הרה"ג רבי חיים מרדכי דבליצקי שליט"א, ובהש"ח יהודה זק"ש נ"ו אשר זכו לינוק מהבאר הגדול ולשמש באמונה את איש האלוקים הגאון הגדול וזכותו נתן עלינו אמן עד ימיו האחרונים, על עזרתם הרבה בהכנת הכתבה.

ועלתה האפשרות על ידי הרופא כי עליו לחזור לבית החולים, אולם בני הבית התפאלאמדוע הרשקנה המא־מצים הגדולים להביאו לביתו אם מיד צריך להחזירו. אך הרופא שאינו בן ברית אשר צפה מהצד במעמד קידוש הלבנה השיב לבני הבית: רק בשביל לראות כיצד הרב שמו בשעה שעמד כאן בחוץ ובדרך, רק בשל זה היה שווה לטרוח ולהביא אותו הביתה. ביום שיש האחרון לחייו, ערב שב"ק ראש חודש אב, כאשר הביאו לו את המגבת להתנגב בה, לא הסכים להשתמש במגבת מאחר ולא הכינו אותה לשימוש קודם יתשעת הימים, ודיו לו את כל ההיתר רים בה ובבואאי בחוליו ובחולשתו, אך הוא לא ויתר לעצמו במאומה.

בשנתיים האחרונות כאשר הלך ונחשל היה דרוך כל הזמן, והכין עצמו ליום המיתה כל רגע. שוב ושוב היה אומר ויודים וירושם על דף את כל חוברי תיו עד הפרוטות הקטנות ביותר. מדי בוקר התקיים במעונו שיעור במוסר ועבודת ד' לתלמידים מבין שים, ואחר ממשתתפי השעור היה כהן, ורבינו צצ"ל פנה אל אותו יהודי כהן ואמר לו כי לא יתמהמה יתר על המידה במעונו, מחשש טומאת כוהנים...

בהזדמנות אחרת בחדר האחרון כאשר שהה עמו נכדו שידח, הייתה לו לפתע ירידת חמצן, הוא ישב ורעד בכל גופו ונשימעת עלתה לו בקושי רב, ותוך כך מצבו הקשה נשמע לפתע מתחיל לומר: יהי יצון שאם אמות תהא מיתתי כפרתי, ואז החל לומר את סדר היידיי סדר.

בתקופה האחרונה כאשר שהה בבית מדרשו ביד שיתב תפארת ציון, לא חש בטוב ומיד פנה לסוֹר בבים אותו שידור לכהנים לצאת מבית הכנסת. כך בכל פעם שהתדרדר מצבו מיד חשב על טובתו שלא יכשלו בהלכות טומאת כוהנים ועוד מכשלות נוספים.

בתפילת שחרית האחרונה לחייו, ביום שיש ערב שב"ק מטותמסעי, הוא העורער כהרגלו בשעה 3:30 בלילה והחל כבר בשעה 4:30 להתפלל את תפילת

האחרונות כאשר לא היה בכוחותיו לעמוד בתפילת שמונה עשרה, הוא הקפיד לקום מכסאו רק לפסיעות שבסיום התפילה.

אך מתנות נשגבים נראו בשבועות האחרונים לחייו, פעמים רבות הוא חש שאינו יכול להתפלל, דיו מוציאים אותו בברכות, אך על הפסיעות בסיום התפילה לא ויתר. הייתי צריך להתזקק אותו במהלך הפסיעות וכך פסע במאמצים עצומים, כאשר מיד עם גמר הפסיעות הוא צנח למיטה באפיסת כוחות מוחלטת.

גם כאשר היה שוכב במיטה היה ממלמל תוך כדי שינה, והיו אלו מלמולים רציפים ומסודרים כאדם השקוע בתפילתו ובתורתו.

'ותשתק ליום אחרו'

כאשר שהה בחורשיים האחרונים במחלקת טיפול נמרץ שבבית החולים, כמעט ולא יכל לעמוד, אולם החושים החדים שלו הותררה העצומה שלו להקפיד על קצו של יו"ד, התעצמו ביתר שאת, והמקורבים אליו עמדו בדהמים. כאשר הוא נצרך לדבריו ולא היה ביכולתו לעמוד, הוא קרא לאחד מבני המשפחה: "המזווה הנמצאת בפתח חדר הטי פול נמרץ, מכוסה רק לפי שיטת המשנה ברורה ולא לשיטת החזון איש, צריך לכסותה ביסוס נוסף..." כשם לב במצבו הקשה לכל פטר ופטר והתחמיר על עצמו בהקפדה נוראה. בפעם אחרת הוא ביקש לסלק ספר שהיה מונח על אחת השידות בחדר, דבר שאף השודים במקום לא שמו ליבם לכך כלל.

בפעם האחרונה שהיה בבית החולים, היה זה יומיים לפני סיום ברכת 'קידוש לבנה', והיה שרוי בראגה גדולה לצאת מבית החולים בשל כך, כאשר הוא מתבטא לאחד הנכדים כי לעולם לא הפסיד קידוש לבנה. בסייעתא דשמיא לאאך השתדלויות רבות הוא שחרר לביתו בליווי רופא.

כאשר הגיע הביתה בדרך בשמחה עצומה קידוש לבנה, ולאחר מכן חלה הרעה במצבו הבריאותי

"כי שרית... ותוכל!"

להשאיר עצמו סמוך ונראה אצל חמדת חומר הממון, טובל במגעמי ותמדות חבל, ומצוי אצל אלפי זהב וכסף. אך אמיתות חייו ויושר אורחר ותי, ודבקותו להרותש מצאנו, הם שמדעו ממנו ל זאת. האמת הנחרצת וקבלת עול משחר נעוריו, הם שמשכו אותו אל הפסגות. כשנפשך איתו ויעש, לבדו העמיד הסולם, אותו סולם ידוע, שראשו היה מוצב ארצה וראשו מניע השמימה.

ובסולם השאיפות שחידש בכל יום את שלביו, העמיד שלב אחר שלב בחיזוק חוליותיו לכל ימוטו, תיקנם באדיקות למען יעמדו ימים רבים, והרחיבם ברוממות הדעת, להעמיד מאליהם נדבנות נוספות, כך דרגה אחר דרגה, בהזירות ובזריות, בנקיות ובפרישות, בטהרה ותסידות, בענוה ויראת חטא, ביראה ובקדושה, בעשייה ובאצילות, בשאיפת אמת להעפיל אל רום הפיטגם - ובכיבוש פיטגה אחר פיטגה.

תחנות חייו כולן, היו תחנות יעד שנבקעו והתחדשו מעת לעת, בכיבוש אחר כיבוש, כיבושו של יצר עז כיבושו של יעד, וחזון חלילה. מעולם לא נתן תנומה לעפעפיו, ומנוחה לנפשו הנאצלת והמי שחוקקת, כך בזה אחר זה, מתרחק היה מנקודת המוצא. עולה ומתעלה בחידוש וכיבוש יעד, וברכו עמל יגיעה ויעז, רווי בריצון עד של אמת, היו יעד אחר יעד נהפכים במהרה לנקודות מוצא. מחדש ומתחדש בפסגות נוספות, פסגה אחר פסגה, ור ממות אחר רוממות. קיץ אחר קיץ, במציאות תרועת ומבקשת, מוכיחה בחוכמת נצח א מוכיח זה בחוכמת נצח, בדבקות רצייה וכלתי מצויה, ככן המתחטא, טופר ומונה, משתעשע בעמלק אמריה, צולל במעמקי סודותיה, מבקש להביא אל תוכו צחות רום פסגותיה.

הן אמנם, כי סיפוד חייו בשבעים שנה ויותר של שמירת הלשון מכל דיבור אסור, בהזירות מופלגת מדיבורי חולין בשבת, ושאר דברים ומעשים מר פלאים ופלאים, אלי נאמרים בנשימה אחת, אך נוצרים ונקבעים היו ברגע אחר רגע, יום אחר יום,

הצדיק צצ"ל על תשעים שנותיו טורח ועולה לביתו, בשביל הראגה לאורך שגרמה לו לזעזוע רב, ואכן, מכוחו ובזכותו הסתדרו העניינים והאיום על אותו אבדך יד מהפיק.

במהשך לכך הגיע פעם ראש מוסר מסוים בכדי לבקש תמיכה וסיוע כלכלית, אך הגאון הגדול זצוק"ל התעניין אצלו כיצד הוא נוהג עם אברכים אשר לא ממושמעים להוראותיו בענייני ציבור. אותו אחד חשב בדעתו כי רבינו זצוק"ל חפץ לעודדו על מעשיו ואמר בבטחה כי בוודאי הוא דאג לסלק כל אחד שאינו ממושמע לדרכו ושיטתו, וכמובן שאינו מקבל לשורותיו אנשים שלא ממושמעים... לשמע הדברים הגיב הגאון הגדול זצוק"ל בגערה ובצער רב, עד אשר אותו אדם עזב את המקום בכושת פנים והתחרט על מעשיו.

שיטת רבינו ונחו, עד אפיסת כוחות

בשנים האחרונות ראו עליו עבודה לא טבעית שעליה עמל כל ימיו. גם בזמנים של יסורים נוראיים כאשר היה שרוי בתשישות מוחלטת, היה מחמיר ומקפיד על עצמו מבלי להתפשר על קצו של יו"ד, כגון נטילת ידיים ג' פעמים לפני ברכת 'המוציא', על אף שההרב גדל ממנו כוחות עצומים.

מיד לילה היה נותר עד ואומר תיקן חצות בחצות הלילה, ולאחר מכן הולך לנחן קמטע עד השעה 3:30, מן הסתם בכדי לקיים את דברי השולחן ערוך שהיא דרא מעורר השחר, ובשל כך גם קודם עלות השחר.

נכדו חביבו הרה"ג רבי חיים מרדכי דבליצקי שליט"א, אשר זכה לשמשו בתורה ובהלכה באמונה, מעיד על מעשה נורא שאירע בערוב ימיו, כיצד שחר והחמיר על עצמו לנהוג את קדווקי ההלכה אותם נהג כל ימיו, מתוך אפיסת כוחות כפשוטו.

כידוע הקפיד רבינו צצ"ל על שיטת רבינו מנחם לפסוק בסיום תפילת שמונה עשרה 3 פס"י עות שלמות, עם שני הרגליים בכל פסיעה. בשנים

ידועה היא אותה מעשייה, אף משל יש בה לעבורה הבורא, במטפס הרים ודורע, שמעפיל היה אל ההר הגבוה והמפורסם, ימים וחודשים של הכנה, לאחריהם ימים ובהודשים של עמל מוצר, על אבן נשא תיק ענק, בו היו אמצעי עזר לאכילה שהיה ולינה, ומתוך יצון עז לכבוש פסגה, אולי גם לזכות לתהילת עולם, בעיקשות ובהתקרבות מתמדת, הגיע לרגע הגדול מכל, וכפות רגליו הונחו על פסגתו הרמה.

ומה גברה פליאתו, אישוני עיניו נצצו בתדרה מה, למראה הפלא והבלתי יאומן, כשלמולו יושב לו ילד שזה עתה מלאו לו אך שתי שנים, משכשך רגליו בחול הזהוב, מחיך ונהנה בכיכול מצוי הוא אצל ארגו החול שלמטה. היתכן? וכי אפשר שאני המומחה המיומן הגדול, נצרך הייתי לשנים של תרגול, להורישם של הכנה, והדאטוט שיושב למולי הצליח לעשות כל זאת בכוחות עצמו? והחכם המתבונן משיב לו בחיך של אושר, מבאר לו את ההבדל הקטן שיש ביניהם, כי הוא המטפס הנודע הגיע אל הפסגה ומהו מלמטה, ממרחב השפלה הנמוך והרחוק; לא כן אותו ילד הדושב למולו, לא הוצרך ולו לפסיעה אחת קטנה, גם לא למאמץ הקטן ביותר מצידו כדי להגיע הנה. כי הוא פשוט נולד לו כאן על פסגת ההר...

דומה כייש במעשה זה, המחשה ברורה והארת דמותו הטמירה והכבדית, נגיעה ולו במשנה בשולי אודותו, של זקנה הגאון הצדיק והשלם זצוק"ל, ויותר מכל יש כאן אולמות אור חודרת, נוקבת אף מחייבת, המאירה בחוכמת אמת לכל דרי מטה, מטלקת כל טעדיק ומטקלת כל מהמורות דרך, ציון דרך לחפץ ולמבקש, והארת פנים למשתוקק באמת.

כי זקנה הדרא והחסיד, שנולד וגדל בבית אוהב ומוקיר תורה, אף מחזיק מלמנה בתלמיד חכמים מנכסיו, אכן יכול היה להמשיך ולשהות למטה, רחוק כמחזורי קשת מרום השגותיו, לו חפץ היה בידו להכשר ה'תריך' בק'ט פעמים, וברוב טעדיק

לסילוק וביטול ממשלת ערב רב מן הארץ, בתביעה על כבוד התורה ובעיקה על ידיפחם.

עם הלב פשתוח היה כרוחב אולם, שנשא בעול שבויו לב ושאר נזקקים ונצרכים, כאב את כאב החרו ושברו. העניינים הקדושות והטהורות שלא כבוד לרוב נעמל ויגיעה, דמעו וזלגו לבכות קושי צר ומציק, ולסילוק רוע גורא. והאזוינים שמיאנו תידי לשמע חסרון חזולת, והאזינו לקול נהמת נאנחים, כרזיות היו לזעקת נאנקים שומרי ברית, נאנמי דרך אמת ונוטרי חממות קדושה, להתנתן ולבקש בעבורם, ולחלות פניו נורא לשיעטנם ופדות נפשם.

למרות שלא היתה דרכו מעולם להעיר כי אם להאיר, לגדל חלף להגדל, מכל מקום שחיתך יש בה זעקת אמת, וחזותם פיו יש בו להטביע חיד תומו אצל כל מבקש, כשאר פניו מאיר המגדלור, שולח רסיסי אורה למביטים נכוחה, וגורל מציאותו תובעת כפה את כולנו.

הפה הקדוש תובע את הכרת הכח הטמון וגבול היכולת, ואת חיזוק גודל ההכרת, וסולם שאיפות פסגותיו מסלק מהמורות דרך לשואפים, ומטלק תיוצי סרק ליעיפים, צואת חייו שלא לישת לב לטוב, לעשות את המוטל כמצווה ועושה, ללא שום התחשבות בתגובת הדולת. לשאת עיניים תידי אל על, אל פני השמיים מבלי הכיט ימין ושמאל, להרים ראש לעבר הפסגות, להעפיל ולטפס, כביי לוק מהמורות דרך, בהיאחזות ביוצי עבר, ובהתבר ננות יתירה אצל עוליו ומשיגי פסגתו.

הסולם עזוהו עומד, שלביו עדיין מוצקס אלי ארץ, עם ראשו רחוק ממנו ואלוי אף מהשת נג, ודגיותו סמוכות אל כל העומד בסמוך, מחכים לכלל יושבי ארץ ודרי מטה, ומצפים למבקשי אמת ודרך ישר, להתרומם עלו טפח מעל הקרקע, לשאוף ולהעפיל, לשייך צלם אל העלייה הרוממות, וההתרוממות, ויהיה בזה קיום נצח לצוואת חייו, ועילוי לנשמתו הזכה והטהורה, עדי קיצו וירגנו שוכני עפר, ויבא ינון גואל צדק בב"א.